

זוכת

„במריטיזם“

אשפה

המתלקחת בקלות

מעט מאוד ספיריציטוטים רואים-אור בעברית. אל מעט הספרים האלה הצטרף החודש קובץ של 1030 אימרות, תחת ה- כותרת טעם החיים, שאותו ליקט והתרגם ישראל רינגל.

האימרות מתפרסמות כאן תחת 33 כור תרות, כמו אהבה, שעליה אומר הסאטיריקן ריקאן הגרמני קורט טוכולסקי „אהבה היא התגשמות מעממה ותרופה.“ על הנישואין אמר ג'ק צ'סטרטון: „ילד הוא אהבה שנתעשתה מהשנית.“

סמיריקן קראום
ציאנקלי כתרופה לנזות

על חינוך והשכלה מובאות שתי אימרות של הסאטיריקן הגרמני הנודע קארל „הנישואין הם ברית מזוינת נגד העולם החיצון.“ מיטפה-בנים שם אומר נובאלים: קראום:

- „השכלה מקפת היא בית-מרחק מסודר וממונן, אולם אין ביטחון שלא יגיני לך ציאנקלי כתרופה לנזות.“
- „השכלה היא הדבר, שרובם-ככולם מקבלים אותה, רבים מוסרים אותה הלאה, ובעצמם קינים אותו לעצמם.“

על מאכל ומשקה אמר צ'סטרטון: „לא איכפת לי לאן זורמים המים, כל זמן שלא זורמים לתוך היין.“ על הרופי מצוטט אריסטו וילד, „שיטות פילוסופיות מת- פוררות כמינדלי הול, אמונות ודתות מתחלפות, אולם היופי יפה הוא בכל הזמנים, הוא נחלת הנצח.“ על המליחמה אמר קארל קראום: „בהתחלה המליחמה היא התחלת, כי מצבנו יוטב; אח"כ — הציפיה, כי מצב איויכינו יורע; אח"כ — הסיפוק כי גם לאיויכינו לא יוטב, ואח"כ — ההפתעה, כי גם מצבנו וגם מצבו הורעו.“

הכותבת לאומיות מביאה אימרות של פרידריך דירנבאטן, שאמר: „מילדת מתקראת מדינה, תמיד כשהיא מתכוננת לרציחות המוניות.“ או של ג'ו דה-מופסאן: „שפרויטיזם היא מנידת, מין בוצה, שממנה מוגדרים מילחמות, וברון בירס: „פטי- רויטיזם: אשפה המתלקחת בקלות, והמוכנה להבעיר את לפיד השאפתנים, הרוצים ששמש וזהיר כרכיב.“ קארל קראום: „לאומיות היא מערכולת, שבה תטבע כל מהשי- כה אחרת.“

לסיכום טעם החיים הוא ספר שעשוי לסייע בהגנת המציאות על רגל אחת. כמה מה- אימרות שהובאו כאן, יש כוחן להעניק מימד מיוחד לאירועי שלושת החודשים האחר- נים בישראל. חבל רק שלתוך הספר השתרבבו כמה אימרות בלתי-מוכנות, אשר במקום שמו של מחברן מצוינות האותיות המיסתוריות יר.

• טעם החיים — ליקט והתרגם: ישראל רינגל; הוצאת ספרית פועלים; 176 עמ' (כריכה קשה).

ואשתו: „קרן היתה שירוף נפלא בשבילי. לב. אבא שלה היה עסקן נכבד של מפלגת העבודה, וזה כבוד עצום בשבילי. כמה שלחורים שלי יש דיעות ימניות — אל תראי אותם ככה. הם אנשי מערך, וי נדמה לי גם שהם בטוחים שהם פועלים. כל פעם שמעלים את מחירי החלב, אמא שלי בוכה: 'איך נפתר עכשיו? ולמזכרה הפלא, החלב מגיע לזרם לבית, והקני- קים והפסיקים רצים חופשי... נועם אמרה פעם על הנישואין של תומר וקרן: 'אצולת השלטון התחתנה עם אצולת הממוין...“

בינתיים מגיעה ההכרעה הרגשית בין מיכלי ויסמין לשיאה, ושחר נוי מתאר זאת: „כשסיפרתי למיכלי בליגלה שיסמין רוצה שאבחר ביניהן, היא דרשה ממני להפתעתי לממש את הבחירה.“ נועם אינה מצליחה לעזור לשחר, ומליכה אותו ל- החלטתו הראשונה, שבמהלכה יסמין מסל- קת אותו: „תמיד ידעתי שהשניים הנדרי- לים של מיכלי יישכרו אותך. יאללה תתחי- פף מפה...“ ושחר הולך להתנחם בבורעותיה של מיכלי.

סופרת מפתיעה מורן לרסט תלמידת תיכון ברמאלה

ביתר אבא וגם בתר אחות. היא היתה המורה בעיני איך שלא יהיה. שמתי את הראש שלי בחוקה, ופני אל תוך הבטן שלה... ואז שואל שחר את נועם מדוע היא נפרדה מאחיו תומר, והיא משיבה לו: „כי עשיתי הפלה. הילד שלנו היה בתוך הרחם שלי. ואי עשיתי הפלה.“

לקראת הקיץ מקבלה אמו של שחר התקף חמור, המביא אותו לספר על הקשר שבין הוריו, בין האם הפלמ"חניקית שאוהבה נהרג במלחמת תש"ח ובין אביו ניצול ה- שואה („אני לא יודע אם היא אהבה אותי איי-פעם“) והוא מגלה את הקופסה, שבה החביאה האם את צבתה, מימי הקוקו ו- הסרפאן. מאוחר יותר מספרת האם את סיפור אהבת-נעוריה. כעבור זמן קצר היא מתה: „כשסיפרתי למיכלי שאני יתום, היא פתחה את הפה ופכה לשכחה לסגור אותו.“ שחר מגלה כי יחסיו עם מיכלי תמו. להל- ווייה מגיעה יסמין: „היא הלכה ישר אלי, וכשכבר השבתי שהיא דורכת על מיכלי שישיבה מצוננת באוון פינה, היא פוטה ריחפה מעליה והגרישה לי פרח לכן. זה היה רגע מכיך. היא גם נתנה לי נשיקה קצת מגושמת עלידי הפה. שמתי את הפה ככים ואת הנשיקה קימתי לפיות קפנות ובלעתי אותה עם קצת קציאפס...“

„את בחינת הבגרות עברתי כריחוף בינוני. אני לא זוכר על מה הן היו... מספר שחר ומציין כי נותרו לו חודשים עד לגיוסו: „היו לי הרבה סיבות למה לא להתגייס. קודם כל: הפחד שאצטרך לרסס

מנהגו ולהעבירו לעבודה באחד ממחסני חברתו. תבוסתו של קסאור סופית. עבודת הנפש הוא בבחינת ביקורת נוקבת של רוח הזמן ועל החברה הגרמנית שלאחר המלחמה העולמית השנייה. בספר זה מ- צויה ביקורת עולם החברה התעשייתית הגרמנית, שדבר לא השתנה בה מאז ימי היטלר. עליבות הנפש של קסאור היא בר- בחינת מראה ספרותית לעליבות הנפש של גרמניה כולה. עליבות המוצגת במסע מדי- גלים לתוככי נפשו ומפלתו, לזר, באצולת שהוא מעלה בדמות הנהג קסאור, תולה באמצעותו את הקולר באשמתה של ה- חברה הגרמנית כולה, וזו עוצמתו של ה- ספר, שאינו מניף דגלים גבוהים, ומביא את עולם הכניעה, של מדוכא אחד, ש- הוא המראה לחברה כולה.

עבודת הנפש הינו מהספרים המתורג- מים המעולים ביותר שראוי אור במהלך ה- שנה האחרונה, והוא מומלץ ביותר לקרי- אה.

מקור

תגלית

ספר צנום שראוי אור לפני כמה חודשים תחת הכותרת מה שגור-הגורילה צריך מאת אורית מורן. לא זכה כלל לתגור- בות.

סיפרה של אורית מורן הוא ספר חוש- פני מעולמם של צעירים שאישיותם נוצקת בפבריקה של תליאביב (עלילת הספר בעיקרה היא ברמת-השרון). מה שגור-הגור- רילה צריך הוא סיפור ניוונה של מישפחה בת המעמד הנכון, והיחלצותו של המספר מניוון זה, כאשר הלשון בספר היא סוגי- נון של „נכון לעשירי“ לשון של תיאור וניסוחים כמו: „רמת-השרון שהשתככה מרגע לרגע במהירות מסחררת. רמת-השרון שרלחתיה נעילות כרכיכריה ורגליה כי- קיקרם.“

הסיפור נפתח בתיאור עולמו האישי ו- יוצא-הדופן של המספר, החל מסוף לימודי התכנית שלו ועד למשבר-הערכים שלו ב- צבא. כבר בפתיחה מעיד על עצמו המספר: „ככל אפילו, באימה שבה עליה אני מספר, הייתי קרוע בין מיכלי היפה והממומטמת, לבין יסמין החכמה והעמומה לעיפה כי- שרירים לארצוניים שבהחלם אינם במקור מם ומקלקלים כל שימחה אצותית. להיק- רע כמה בין הכשרי והיורח? היה עבור נער מתבגר שצמנו קלאסי מחד ומגודך מאד מאידך...“ בפרקים הראשונים של הסיפור מדגל המספר בין מיטותיהן של מיכלי ויסמין, תוך שהוא מתפתח הדר- גית.

המרידה המתפתחת של המספר, שחר נלי, מתחילה באידיליה המויתרת של בית הוריו, אחיו ואשתו. שחר מתאר את ימי השישי המשפחתיים בנוסח של: „בארוחה רגו בעיניי פוליטיים (האם יש להגלות את ערבי הגדה, או רק לשלול מהם עוד כמה זכויות-אנוש — אולי אני מגזיף, אבל הקניונים המשפחתי שלנו בעיניי פולי- לטיים תמיד תורם אליה אתני, וכדרך כלל לא הייתי תורם את דיעותי הרדולות אל- המנושנות הוטב כפיסמא הקצרה: 'הלאה הכיבוש?!'...“

למרות השמרנות הפוליטית, הרי שהסבי- בה של שחר נוי היא מתייגנית למדי. הור- ריהן של מיכלי ויסמין מאפשרים לבנותיה- הן להלין את שחר: „אחרי המשיה יונים מרבים ומתשייפים יכולתי להרשיה לעצמי ללכת ליסמין...“ למשולש זה של שתי נערות וגם מצטרפת נועם, אהובת-נעוריו של האב הבוגר, הנשואה לרובל, המנהל בבית-הספר את הסדנה לתיאטרון, שחר מנוכר מאביו ומאמו החולה, והאם אף היא מנוכרת מהאב ומבנה: „האמת היא שבשלא היו לה התקפים וניתחים, היא בקרטי ראתה את אבא שלי. האיש הזה היה מכור לעבודה; מצע היה צריך את זה כל יום לזורר, אחרת הוא היה משתגע...“ שחר מתחיל לחפש מיפלט בכיתם של נועם ורוברטו, למרות ש,תמיד כשיייתי בא אליהם היתה לי הרגשה ש- הפרעתי להם באמצע יוון...“ נועם הופכת עד מהרה לאשת-סודו של שחר, תוך שהוא מלגלג באווניה על אחיו, אהובה לשעבר,

• אורית מורן — מה שגור-הגורילה צריך; הוצאת כינרת; 143 עמודים (כריכה קשה).

באני-לא-יודע-מה תלמידו תיכון ברמאלה ללה או בשכר. דבר שני: הפחד שאצטרך לדרוג אנשים באיזה קרב, ודבר שלישי, הפחד היותר סביר שאצטרך להיהרג, כעוד עם כל כך לא היה כראש שלי...“

יומיים לפני גיוסו לצבא קונה שחר עגיל לאוזנו ובא לחררה של יסמין, שאומרת לו כי היא אוהבת אותו, ומפגישה אותו עם חברה המס' כף מגולני. צ'בינג' „מז- ארין הנייגים.“ כאשר מגלה האב את העגיל, הוא מתחנן לפני שחר שיסיר או- תו: „אבא, אף אחד לא חלם אפילו שיום אחד יתגייס שירוף עגיל. אז עוד לא המציאו חוק נגד זה. ביקשתי מאבא שיבי- דוק לי בחוקי מטכ"ל.“ למחרת חיפש שחר בכל דפיהוהב אחרי „סלון דרידה“, כדי להיפטר מרעמת השיער שלו, והסתפק במיספרה של „הגרי ברמת-השרון (וישב) תי עם וביכיתי את נעורי האבודים ואת שערי הנקצין באבירות...“

„התגייסתי עם בצע קטן באוזן ועם עוד אלף מועתנים אחרים...“ ולמרות שאיפתו של שחר להיות שירוף-גילמל, הוא נשלח ל- טירונות בגולני, שם המס' כף שלו הוא צבינג' („אחרי שלמדנו ושינניושהאב-16 מורכב משישה חלקים (אני מנסה להי- זכר מאיזה? נפש, רוח ושמה? בחייו אללהים שאני לא זוכר. נדמה לי, אני לא בטוח, שזה הפנה הגוף והקת...“). אבל הבלתי-צפוי מרחש בטווח הראשון ו- האחרון של שחר: „ברגע שירינו בנשק אוטומטי, הבנתי בלי כל צל של ספק ש- אני צפיפסט ללא-תקנה...“

עד מהרה הוא נשלח מעצר. עד מהרה אבא מגיע עם האולדסמוביל ועורר-דין שהוכיח לרופא הצבאי, כי מוטב להחזיק את שחר בביתו, עד למישפט. בימים שלי- אחר מכן משהו שחר כפסיכיאטר הצבאי: „ואמרת לי שקובלתי כילדותי הרבה חי- בוקר קופים מאבא שלי. היא הניקה אותי עד גיל שנה, והיא סיפרה לי כשהיו שאני

ליום אותה אם לא כואב לה להניק ילד עם שיניים, היא תמיד היתה באה במביכה, עד שיום אחד היא לא התאפקה ואמרה: עם השיניים זה די כואב, כגלל זה אני מניקה אותי עם השיניים.“

במקביל להידרדרות מצבו המישפטי, חל שיפור ביחסים עם יסמין, עד אשר: „יסמין הציעה לי להתחתן איתה כדי שאולי זה יציל אותי מהגורל המר שצפוי לי...“ שחר מגיע לבשר הבשורה לאביו. האב דוחה רעיון זה, ושחר ממשיך עד שהוא אומר לו: „אתה לא שמח אפילו קצת? תהיה לי אישה יפה ויהיו לי שיניים עשר ילדים ויפהפיים עם גלבויות מפוספפות, ואתה תהיה הסבא הכי עשיר בעולם, והי- מניות שלך יעלו...“ בינתיים מביא שחר לתומר במחנה מפתיעה את אהובת-נעוריו, נועם. שחר שומר על דלת הדר-המיטות בוילה של תומר, בעוד ששני הנאהבים- לשעבר מתנים אהבים.

אחרי עדות במישפט נגד שחר, מתנפל עליו צבינג' הגיינג'י. עד מהרה מתברר לשחר כי יסמין התעברה: „זה לרא שימח אתי ואמרת לי שאני אשמח מאוד שיהיה לני גור-גורילה קטן...“ בתחונה המופיעה יסמין בשימלה אפגנית אדומה כמו דם, ואחרי ששחר השחיל לאצבעה את טבעת, הנישואין, הוציאה יסמין מקופסה עגיל קטן מהב, אוזנו נוקבה והעגיל חובר לתנור. סיום מה שגור-הגורילה צריך הוא בתמונה פאסטורלית של שלוש נשים שואות ובה- ריון. יסמין ונועם וגם הגיטה קרן, והמספר מסיים בטאלה: „מה אתם אומרים. זה יהיה כן אי בת?“

מה שגור-הגורילה צריך הוא בשורה גדולה לסיפורת הישראלית. בשורה, שמי שום מה. מוספי הספרות ומבקריות-הספרות טרם גילו. אורית מורן היא התגלית הספי- רותית הגדולה של השנה האחרונה, והתי- קווה היא. סספריה הבאים לא יפלו מאי- כותו של ספר זה.